

امتناع از رفتن به مدرسه

تألیف :

دکتر محمد احمدپناه

دانشیار علوم شناختی گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان

مونا ارجی

دانشجوی دوره دکتری روانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی

به انضمام تفسیر آزمون نقاشی خانواده

سر شناسه : احمدپناه، محمد
 عنوان و نام پدیدآور : امتناع از رفتن به مدرسه/ تألیف: محمد احمدپناه، مونا ارجی
 مشخصات نشر : همدان: دانشگاه علوم پزشکی، معاونت تحقیقات و فن آوری، ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۱۰۲ص.
 فروست : دانشگاه علوم پزشکی، معاونت تحقیقات و فن آوری؛ ۲۶۴
 یادداشت : کتابنامه
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۳۵۷-۵-۴
 موضوع : مدرسه گریزی
 شناسه افزود : ارجی، مونا ، مولف
 رده دیویی : ۳۰۵/ ۳۴
 رده پزشکی : ۱۳۹۶ / الف ۳ الف ۹
 قیمت : ۱۵۰۰ تومان
 نوبت چاپ : اول
 شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
 قطع: وزیری
 شماره کتاب : ۹۶/۱۹/۲۳۲
 ۲۶۴

همدان ، مقابل پارک مردم ، دانشگاه علوم پزشکی همدان ، معاونت تحقیقات و فناوری ، اداره انتشارات
 کدپستی ۶۵۱۷۸ ، تلفاکس ۰۸۱-۳۸۳۸۰۹۲۴
 e-mail: medicalnashr@yahoo.com

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات
۳	- مقدمه
۴	- امتناع از مدرسه و سایر مشکلات حضور در مدرسه
۶	- سبب شناسی امتناع از مدرسه
۷	- همه گیر شناسی امتناع از مدرسه
۱۰	- مداخله بینشی
۱۰	- مصاحبه کودک
۱۱	- مصاحبه والدین
۱۳	- مصاحبه مدرسه
۱۳	- مصاحبه تشخیصی
۱۴	- مقیاس های خود گزارش
۱۴	- دماسنج ترس (ترموتر ترس)
۱۵	- برنامه بررسی ترس برای کودکان
۱۵	- مقیاس بازبینی شده اضطراب آشکار کودکان
۱۵	- پرسش نامه افسردگی کودکان
۱۶	- پرسش نامه خودکار آمادی برای موقعیت های مدرسه
۱۶	- ارزیابی خود گویی
۱۸	- تحلیل عملکرد
۱۹	- مقیاس های تکمیلی مراقبت کننده
۲۱	- فرم گزارش معلم
۲۱	- یافته های ارزیابی ارتباطی و روابط اجتماعی

۲۳	فصل دوم: ملاحظات کلی برای درمان
۲۵	- ملاحظات کلی برای درمان
۲۸	- درمان با کودکان کم سن تر
۳۰	- آموزش آرامش و آرمیدگی
۳۱	- شناخت درمانی
۳۲	- توصیف
۳۲	- ک، ف
۳۳	- تعیین و تشخیص
۳۳	- گفته
۳۵	فصل سوم: مداخلات بر روی والدین
۳۷	- مداخلات بر روی والدین
۳۸	- بی اعتنایی برنامه ریز شده
۳۹	- مدل سازی اعتماد به نفس
۴۰	- همراهی کردن کودک تا مدرسه
۴۰	- ترک کردن کودک در مدرسه
۴۳	- مقابله با گریختن (از مدرسه)
۴۴	- تقویت مثبت
۴۵	- تسهیل روند
۴۵	- بازسازی شناختی
۴۷	- مدل سازی، تمرین و بازخورد
۴۹	- کودک بسیار مضطرب
۴۹	- آخرین جلسه مداخله
۴۹	- حمایت کردن والدین

فصل چهارم: مداخله در سطح مدرسه

۵۱

- مداخله در سطح مدرسه

۵۳

- نمای کلی

۵۳

- استراتژی هایی برای مدیریت امتناع از مدرسه

۵۳

- قبل از رسیدن

۵۳

- در زمان رسیدن

۵۴

- معرفی مجدد به کلاس

۵۵

- برخورد مقاومت

۵۵

- تسهیل روند

۵۷

- کلام آخر

۵۸

پیوست ها

۶۱

منابع

۱۰۰

پیشگفتار

امتناع از مدرسه یک مسئله جدی سلامت روانی و جسمانی برای بسیاری از کودکان و نوجوانان است. غیبت از مدرسه یک عامل خطر برای باز ماندن از تحصیل و بروز رفتارهای پرخطر در نوجوانان، خشونت، سوء مصرف مواد و... است. اگر غیبت های غیرقابل توجیه به صورت مزمن ادامه یابد ممکن است به باز ماندن کودک یا نوجوان از تحصیل و پیامدهای ناشی از آن نظیر محرومیت های اقتصادی مشکلات شغلی و اجتماعی و روانپزشکی در بزرگسالی منجر شود.

امتناع از مدرسه طبق تعریف عبارت است از امتناع کودک از حضور در مدرسه و یا مشکل برای ماندن در محیط مدرسه برای تمام روز یا قسمتی از روز.

این تعریف موارد زیر را در بر می گیرد:

کودکانی که به طور کامل از مدرسه غیبت می کنند.

آنها که ابتدا در مدرسه حاضر می یابند اما سپس در طول ساعات مدرسه، آن را ترک می کنند.

آنها که با مشکلات رفتاری نظیر بد رفتاری های صبحگاهی یا مشکلات روانی - جسمانی در مدرسه حضور می یابند.

آنها که استرس نامعمولی را در طول ساعات مدرسه نشان می دهند و به مراقبان خود التماس می کنند که مدرسه را ترک کنند و در خانه مانند.

بین امتناع از مدرسه به دلیل ترس و اضطراب و مدرسه غیبت تمایز قائل شویم.

مدرسه گریزی به موارد زیر اشاره دارد:

غیبت های غیر قانونی و پنهانی از مدرسه بدون اطلاع والدین؛ غیبت های مرتبط با مشکلات تحصیلی. برای امتناع از مدرسه دلایل مختلفی در مطالعات مختلف ذکر شده است که هر یک م به تنهایی و یا در کنار یکدیگر می تواند علت امتناع از رفتن به مدرسه در کودک باشد.

احتمالاً یک آمادگی ژنتیکی برای رشد مشکلات هیجانی و اضطرابی شامل امتناع از مدرسه وجود دارد. اگر پدر یا مادر کودک دچار مشکلات اضطرابی باشند، کودک به احتمال بیشتری به مشکلات اضطرابی مبتلا خواهد شد.

امتناع از مدرسه رفتن و مشکلات حضور در مدرسه ممکن است ناشی از یک بیماری روانپزشکی باشد. این بیماریها عبارتند از:

- اضطراب جدایی

- افسردگی

- اختلال رفتار بی اعتنایی و مقابله جویی

- اختلال سلوک

- سایر اختلالات روانشناسی

برخی کودکان اجتناب کننده از مدرسه برآورد پائینی از مهارت های خود برای مقابله و کنار آمدن با مسائل و مشکلات دارند. این کودکان وقتی در موقعیت های میهم یا تهدید کننده (مثل محیط مدرسه، پرسنل کلاسی، فعالیت های خاص در مدرسه) و... قرار می گیرند دچار اضطراب می شوند. نحوه ی رفتاری پیوند کودک با مدرسه نیز می تواند در شروع امتناع از مدرسه نقش داشته باشد. منظور از پیوند کودک با مدرسه، احساس نزدیکی دانش آموز نسبت به مدرسه و احساس رضایت وی از تأمین نیازهای تحصیلی، اجتماعی، و... می باشد. عوامل مربوط به پیوند کودک با مدرسه عبارتند از:

اداره ی مثبت کلاس درس، شرکت در فعالیت های فوق برنامه و قبول نظم و مقررات مدرسه. اگر کودک در مدرسه احساس امنیت نداشته باشد، ارزش و احترام برخوردار نباشد، مورد آزار و اذیت دیگر شاگردان یا پرسنل مدرسه قرار گیرد. احساس عدم حضور در مدرسه بیشتر می شود همه ساله در شروع سال تحصیلی و یا در طول سال با والدین زیادی مواجهیم که نگران ترس فرزند و امتناعش از حضور در مدرسه بوده و درصدد یافتن راهکار مناسب برای حل مشکل می باشند. کتاب حاضر در جهت پاسخگویی به این نیاز مهم تدوین شده که امیدوارم دسته باشیم در این اثر پاسخهای مناسب و راهکارهای عملی مواجهه با این مشکل مهم خانواده ها داشته باشیم. مطالعه کتاب برای همه والدین و به ویژه والدین چنین کودکانی مفید خواهد بود. در پایان از رحمت فرزان سرکار خانم ژاله ارجی که در ویراستاری کتاب حاضر ما را یاری کردند کمال قدردانی و سپاسگزاریم را داریم.

دکتر محمد احمدپناه - مونا ارجی